

Chag HaPesach/First Days - חג הפסח/זמן חירותנו
April 17 - 22, 2003 - ט"ו-כ' ניסן תשס"ג

הדלקת נרות/ליל ב' - 8: 28	הדלקת נרות/ליל א' - 7: 19
סוף זמן קרי"ש / מ"א - 8: 59	חצות הלילה/ ליל א' - 12: 56
סוף זמן קרי"ש / גר"א - 9: 35	סוף זמן קרי"ש / למ"א - 9: 00
הדלקת נרות/שבת קדש - 7: 21	סוף זמן קרי"ש / לגר"א - 9: 36
צה"כ / מוצאי שבת קדש - 8: 30	שקיעה / יום א' דיו"ט - 7: 38

חכם מה הוא אומר....

ואפ' כלנו חכמים...מצוה עלינו לספר ביציאת מצרים (הגדה של פסח)
יש להתבונן, למה אמר בעל הגדה "ואפ' כלנו יודעים את התורה"
ולא כתיב סתם "יודעים", דהרי ביציאת מצרים אנו עסוקים, ולא
בדברי תורה? ועוד קשה, במה דכתיב "מצוה עלינו", הרי למה ליה
למימר תיבת "עלינו"?

מסביר האדמו"ר מדינוב, הרה"ק מו"ה צבי אלימלך זצ"ל, בס' בני יששכר, שידוע דהתורה הוא מזון הנשמה בגי' בפנימיות, אבל מעשה המצות הם לבושי הנשמה מבחוץ ונראים. והנה סיפור יציאת מצרים המבואר בתורה, הרי הוא תורה ממש וא"כ סד"א שיתהוה מזה רק מזון בפנימיות אבל לא מלבושים מבחוץ. לזה אמר "אפ' כלנו יודעים את התורה" - שהוא מזון, עדיין "מצוה עלינו" דוקא לספר ביצי"מ, כי סיפור זה מלבד שהיא ענין של לימוד התורה, הרי גם למצוה יחשב זאת ומתהוה מלבוש עלינו מבחוץ. וזה מה שסיים "כל המרבה לספר ביצ"מ הרי זה משובח" - דתיבת "זה" מורה על דבר הנראה, וא"כ האדם משובח בדבר הנראה דהיינו המלבושים.

ובזה מצאנו טוב טעם מה שנוהגין כל האנשים בליל הסדר ללבוש הקיטל או שאר בגד לבן בשעת הסיפור של יציאת מצרים.

משכני אחרִיךְ נרוצה הביאני המלך חדריו וכו' (שיר השירים א-ד)
איתא בתרגום, "כשיצאו ישראל ממצרים היה הקב"ה הולך לפניהם

ובני ישראל הלכו ביבשה בתוך הים והמים להם חמה (בשלח יד-לא)
The *gemara* (סוטה לז) tells us that the ים סוף did not split for the *Bnei Yisroel* until נחשון בן עמינדב, the tribal prince of *Shevet Yehuda*, jumped into the water. On the other hand, the *medrash* in *Parshas Beshalach* writes that in the merit of their forefathers and their faith in *Hashem*, the Red Sea would not stand in the way of the Jewish people. This seems to be a contradiction.

R' Michel Barenbaum ZT"L explains that initially, the ים סוף refused to split for *Bnei Yisroel*; it argued that such an act would constitute a violation of the laws of nature, and was unwarranted. At this point, Nachshon burst into the water. Through this selfless act, which violated the inherent sense of human self-preservation, he demonstrated that if circumstances called for "supernatural" action, the laws of nature could be temporarily suspended. The sea consented and initiated the sequence for the incredible miracles that followed. Thus, אחרון של פסח is a culmination of the entire *Yom Tov* with a very important lesson: We cannot expect miracles to happen unless we ourselves are disposed to act with self-sacrifice. Unless we show a willingness to go beyond human nature for the sake of serving *Hashem*, we should not expect Him to perform events that defy the laws of nature on our behalf.

הוא היה אומר.....

A Great Gadol would say:

"There is no need for a miser to check his pockets for *chometz*. The *halachah* requires that one must check only as far as his hand can reach. The miser's hand has yet to even reach into his pocket!"

R' Moshe Alshich ZT"l would say:

"The difference in the words ״חמץ״ and ״מצה״ is a tiny opening in the bottom left corner of the letters ״ח״ and ״ה״. This serves to symbolize that the tiniest, most minute lack of precision in the baking of *matzah* can quickly turn it into *chometz*."

R' Tzadok Hakohen of Lublin ZT"L would say:

"In recalling the Exodus, a Jew should remind himself never to despair from spiritual striving, no matter how dismal his situation."

SPONSORED L'KOVD YOM TOV BY THE BLONDER FAMILY

said, "Go home now and remove *chometz* from your water supply!" R' Yosef was sure that his exacting preparations and carefulness would obviate such a possibility, but when he got home he checked and found, to his great distress, a piece of bread in his cistern!

After *Yom Tov*, he came to R' Mottel brokenhearted. "How could this have happened to me? I did everything humanly possible to make sure that my house was *chometz*-free. How did an entire piece of bread get into my water tank?"

R' Mottel replied, "When you came on the last day of *Pesach*, I perceived the following: Everyone takes great precautions before *Pesach*. In addition, though, they daven for Heavenly assistance that they are successful. You, on the other hand, didn't daven extra thinking that you had taken better care than others. You even made your non-Jewish employees take baths and wash their clothing to ensure that no *chometz* would enter your premises. Your employees felt that you were ridiculing them since no one else required their workers to behave such. They were so vindictive that they put a piece of bread into your water tank! Remember, Heaven does not look favorably on people who feel they don't need דשמיא!"

ACHARON SHEL PESACH TORAH GEMS

ביום הראשון מקרא קדש וביום השביעי מקרא קדש יהיה (יב-טז)

Don Yitzchok Abarbanel ZT"l writes that the seven days of *Pesach* symbolize the seven decades of a person's life. On the first night there are many *mitzvos*, especially that of teaching one's children the miracles of *יציאת מצרים*, alluding to the emphasis on education during the early, formative years of a person's life. The first days are holy, symbolizing that the early years of a person's life must be dedicated to *kedusha* - holiness, and to *Torah* education. During the next four days, we observe *חול המועד*, where work is permitted but *chometz* remains forbidden. Similarly, during the middle stages of one's life, he goes out to work and earns a living while being careful to construct a lifestyle of *mitzvos* and stay away from forbidden actions. After the first six days of *Yom Tov*, we celebrate *אחרון של פסח*, with holiness, just as the end of one's life, when one is retired from work, he can again dedicate himself to the holy pursuit of *Torah* study and *Mitzvah* observance.

בראתי יצר הרע בראתי
תורה תבלין
A Torah Tavlin Publication
34 Mariner Way Monsey, NY 10952

שביעי/אחרון של פסח - Last Days of Pesach
כ"א - כ"ב ניסן תשס"ג - April 23 - 24, 2002

הדלקת נרות/ליל א' - 7:25 הדלקת נרות/ליל ב' - 8:34
סוף זמן קרי"ש/למ"א - 8:54 שקיעה /יום ב' דיו"ט - 7:46
סוף זמן קרי"ש/לגרי"א - 9:30 צה"כ / מוצאי יום טוב - 8:36
שקיעה / יום א' דיו"ט - 7:44 צה"כ / לשיטת רבינו תם - 8:58

קול רנה וישועה באהלי צדיקים

והים בקעת לפנייהם ויעברו ביבשה בתוך הים (נחמיה ט-יא)
איתא בגמ' (סנהדרין צד:) אחרונים שהכבידו עליהן עול תורה וראויין לעשות להם נס כדורכי הים וכעוברי הירדן עיי"ש. וביאר **הגאון החסיד מו"ר אליהו מוילנא זצ"ל, בס' אדרת אליהו**, שחלוק ענין קריעת הירדן בימי יהושע בן נון ממה שקרע הקב"ה את הים סוף כשיצאו אבותינו ממצרים. כי בירדן המים שהיו יורדים מלמעלה קמו נד אחד וכל ישראל עוברים בחרבה בקריעת הירדן, משא"כ בים אלולי היו המים נחרבין ומתייבשין כמו נד היה להם טורח גדול לירד לעמקה של בור המים ולדרוך ולעלות על מי הים, כי המים תלול באמצע גבוה כמין הר. לכן הפליא הקב"ה נפלאותיו ובקע גבהו של ים עד מקום שהמים שוים עם הארץ וגזר אותם כמין חומה מימנם ומשמאלם, אבל המים ששוין עם פני כל הארץ נתייבשו כעין קרח ועליהם דרכו בני". וז"ש "והים בקעת לפנייהם" היינו המים הגבוהים, ואח"כ "ויעברו ביבשה" באותן המים עצמן. וז"ש חז"ל כדורכי הים וכעוברי הירדן.

ולא יראה לך שאר בכל גבלך שבעת ימים וכו' (פ' ראה טז-ד)
In Chernobyl there lived a learned Jew named R' Yosef, who was not a follower of the **Rebbe, R' Mottel of Chernobyl ZT"L**, but decided to attend the **Rebbe's** tish on פסח, the last day of Pesach. When he entered, the **Rebbe** took one look at him and

page 3

come to me with *halachic* questions, they expect me to provide them with an answer from my knowledge of the four volumes of the Code of Jewish Law. In most cases, this is what I do. However, not always is this sufficient. The fifth volume - that of common sense - in many instances also comes into question and it is of utmost importance."

The **Bais Halevi** looked at his *rebbezin* and concluded. "As you know, the *Pesach* meals are usually *fleishig* - containing meat. How could this man possibly have considered using milk for the four cups? It is unheard of. The only reasonable conclusion is that he could not afford to buy meat for the festival either. Therefore, it is not enough to just give him money for wine for the *Seder*. He needs enough money to buy meat for his entire family for all of *Yom Tov*!"

PESACH TORAH GEMS

פסח על שום שפסח הקב"ה על בתי אבותינו במצרים (הגדה דפסח)

The *Torah* teaches that the word "פסח", of which the *Yom Tov* is named for, and is also the name of the *Korbon* that was offered on the eve of *Bnei Yisroel's* departure from the Land of Egypt, alludes to the fact that during *Plague of the Firstborn*, *Hashem* skipped over the homes of the Jewish people, and not even one of them came to harm. The question is: Why does the *Torah* use the expression "פסח על בתי בני ישראל" - "*Passed on the houses of Bnei Yisroel*"? Did *Hashem* actually pass directly on the rooftops of the Jewish houses?

R' Moshe Leib of Sassov ZT"L says, in fact, that was exactly what happened! The word "על" - "*On*", is specifically used to tell us that when *Hashem* came to an Egyptian house, He immediately sensed the impurity and total lack of spirituality which permeated throughout and was keenly felt. When He came to the home of a Jewish family, however, *Hashem* perceived the holiness that was radiating from it. The beauty of a Jewish home filled with *mitzvos* and the level of purity that He found, so moved *Hashem* that he danced - as it were - and sang out with happiness, "ידו וואונט א איד". "Here lives a Jew! Here lives a Jew!" Thus, *Hashem* literally passed on the tops of the Jewish homes!

page 2

יומם ולילה. אמרו צדיקי הדור, רבון כל העולם משוך אותנו ונרוצה אחרי דרכך הטוב. ועוד דרשו חז"ל, "משכנני" - ממה שנתת לי משכני ביזת מצרים וביזת הים, "אחר כך נרוצה" - נלך ונרוץ אחרי ציווי הקב"ה. ולכאורה קשה, דהרי אלה הן רק טובות חומריות של כסף וזהב, ומה שבח יש בזה במה שהלכו ורצו אחריו בני ישראל? אלא מבאר **הבן איש חי, החכם כמוהר"ר יוסף חיים מבגדד זצ"ל, בס' אבן שלמה**, שבאמת בזה מה שמסר הקב"ה את ממונם של מצרים לישראל ע"י ביזת הים, הראה להם שנראה אותם בעיניו כבנים ממש ולא כעבדים, כי כידוע מלך שמחל על כבודו אין כבודו מחול, וכ"ש שאי אפשר למחול כבודו לעבד, ולכן כשמסר הקב"ה את ממונם של מצרים לישראל, א"א להם לקנות בגדר של עבדים כי מה שקנה עבד קנה רבו. אמנם, לא כן לגבי הבן, שאם רוצה יכול הוא לתת לבנו מה שהוא רוצה. וזהו שהתייחסת אלינו כבנים, אפי' אם נחטא תסלח לנו. ולכן "אחר כך נרוצה" כבן שרץ אחרי אביו אפי' כשהוא מתרחק ממנו.

מעשה אבות....סימן לבנים

הא לחמא עניא ... כל דצריך ייתי ויפסח וכו' (הגדה של פסח)

In the city of Slutsk lived a blacksmith who was extremely destitute. He worked hard but always found it hard to provide amply for himself and his family. One year, a few days before *Pesach*, the blacksmith came to the then *Rov* of Slutsk, **R' Yosef Dov Halevi Soloveitchik ZT"L**, renowned throughout as the **Bais Halevi**, with an unusual query: Was it permissible to fulfill the *mitzvah* of ארבע כוסות - the four cups at the *Seder*, by drinking milk instead of wine?

R' Yosef Dov was surprised at this question and asked the man if perhaps this was for health reasons. The man said sheepishly, "Actually, no. My family and I are in relatively good health. I simply cannot afford to purchase wine." R' Yosef Dov told him that milk was not satisfactory, and instead gave him a large sum of money for his *Yom Tov* needs.

His *rebbezin* had been standing nearby and had witnessed this exchange. She asked her husband why he had given the man so large a sum. "Wine does not cost that much. Just a few rubles. He does not need all that money just to buy wine," she said.

R' Yosef Dov responded, "You must understand, when people